

TRANSFORMACJE CYFROWE I TECHNOLOGIE INNOWACYJNE W EKONOMII

ZBIÓR MATERIAŁÓW Z MIĘDZYNARODOWEJ NAUKOWO-PRAKTYCZNEJ KONFERENCJI INTERNETOWEJ

Część 1.

ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

Частина 1.

Redakcja naukowa:
Ireneusz Żuchowski
Zoia Sharlovych
Olena Dudnyk

Łomża-Charków
14-15.03.2024

Гуменюк Інна	
НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА	110
Гусєва Катерина, Квітка Яніна	
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ІЗ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ	117
Дерман Ліля, Вовк Аліна	
ЦИФРОВІ ТРЕНДИ. ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ	124
Дерман Ліля, Дьогтєв Андрій	
ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕКВАЛІФІКАЦІЇ НЕЗАХИЩЕНИХ ВЕРСТВ НАСЕЛЕННЯ У ШВЕЙНІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ	129
Дерман Ліля, Чжан Лівей	
ПРИНЦИПИ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИЗАЙНУ У ДІЯЛЬНОСТІ ДИЗАЙНЕРІВ ГРАФІКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ	134
Джерелейко Світлана РОЗВИТОК СИСТЕМИ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФІНАНСОВОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ	140
Дикань Олена, Сторожилова Уляна, Васильєв Олег, Гараєв Мікаїл	
МОДЕРНІЗАЦІЯ МОДЕЛІ СТРАТЕГІЧНОГО БРЕНД-МЕНЕДЖМЕНТУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	146
Дудник Олена, Колпаченко Надія, Макушенко Тимур	
ОПТИМІЗАЦІЯ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ГРАНТОВИХ ЗАЯВОК З ВИКОРИСТАННЯМ ІІІ	154
Єгорова Олена	
СУЧАСНІ ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	164
Ємельяненко Ганна	
ВАЖЛИВІСТЬ ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК SOFT SKILLS У ВИКЛАДАННІ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ І НАУКИ	169
Жердієва Софія, Жуковська Валентина	
ТРАНСФОРМАЦІЯ КАДРОВИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	174
Zhukovskyi Maksym, Nedosekov Vitalii	
INTRODUCTION TO THE ECONOMICS OF ANIMAL HEALTH IN UKRAINE	179
Zaika Svitlana, Shaforenko Igor	
CONCEPTUAL APPROACHES TO ADMINISTRATIVE DECISION-MAKING	189
Звягіна Ганна, Потоцька Олена	
ЗДОБУТТЯ SOFT SKILLS ЯК НЕОБХІДНОЇ СКЛАДОВОЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	197
Каламан Ольга, Дишкантюк Оксана, Власюк Карина	
УПРАВЛІННЯ ТАЛАНТАМИ: КОНЦЕПЦІЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА	202
Калініченко Зоя	
СУЧАСНА КОНЦЕПЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА НА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ	207
Касьянюк Олександр	
ІШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ В ОСВІТІ ТА БІЗНЕСІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ	215

ЗДОБУТТЯ SOFT SKILLS ЯК НЕОБХІДНОЇ СКЛАДОВОЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Звягіна Ганна, к.філол.н, доцент кафедри культурології та українознавства Запорізького державного медико-фармацевтичного університету; a_zvjagina@ukr.net;

Потоцька Олена, к.біол.н., доцент, доцент кафедри гістології, цитології та ембріології Запорізького державного медико-фармацевтичного університету; eipototskaya73@gmail.com

Стаття присвячена розгляду м'яких навичок (soft skills) як необхідної частини навчання студентів медичного університету. Поняття розглянуто як синонімічне до генеральних (основних) компетентностей, які отримують здобувачі освіти у навчальному процесі. Виділено спільні навички відповідно до Національної рамки компетентностей та робочих програм, які здобувають студенти у процесі вивчення різних дисциплін. Визначено змішане навчання як оптимальну форму для вивчення практичних дисциплін та опанування soft skills у медичному університеті.

Ключові слова: soft skills, hard skills, загальні компетентності.

Abstract. The article is devoted to the consideration of soft skills as a necessary part of medical university students' education. The concept is defined as synonymous with general (core) competences. Students acquire such skills in the educational process. Common skills are highlighted in accordance with the National Competence Framework and work programs. Students develop these skills while studying various disciplines. The article identifies blended learning as the optimal form for studying practical disciplines. Blended learning also promotes the best possible acquisition of soft skills in medical university.

Keywords: soft skills, hard skills, general competences.

Постановка проблеми. М'які навички (англ. soft skills) – комплекс загальних навичок, які формуються протягом життя, на відміну від професійних (hard skills), що потрібні у спеціалізованій діяльності. До таких навичок належать неспеціалізовані, неконкретизовані, незалежні від конкретної сфери.

На думку дослідників, існують такі різновиди «soft skills»: міжпрофесійні, міжособистісні й внутрішньоособистісні навички; також їх поділяють на індивідуальні, комунікативні й управлінські тощо.

Традиційно *індивідуальні* якості пов'язані із особою та тими завданнями, які вона ставить для себе самостійно: ставити завдання залежно від бажаного кінцевого результату та

ефективно його розв'язувати завдяки правильній постановці мети, формулюванню цілей та кроків до його вирішення.

Одними з найважливіших визнають *комунікативні* навички: вміння чітко формулювати та структурувати висловлення, взаємодіючи з різними типами людей, дослухатись до різних точок зору, не втрачаючи спокійного та дружнього тону. Відповідати правильно на агресію, дотримуючись ввічливості та аргументів у суперечці. Вміти враховувати у комунікації вікові, національні, культурні та релігійні особливості комунікантів.

Серед *управлінських* якості найважливішими вважають: вміння працювати у команді, об'єднуючи і мотивуючи колег, правильно розподіляючи робочий час. Також виділяють гнучкість мислення, здатність швидко реагувати на виклики та креативність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розрізненню «hard skills» та «soft skills» у розрізі професійної діяльності присвячені праці багатьох дослідників, серед них О. Абашкіна, А. Власюк, Т. Гура, В. Давидова, Н. Длугунович, Л. Добровська, Е. Дойл, Л. Загородня, К. Коваль, О. Козачінер, А. Марушев, В. Муромець, Ю. Портланд, Д. Равена, О. Семенов, О. Сосницька, М. Роблес, Б. Счулз, Т. Твайла, М. Хансен та інші.

Більшість дослідників відзначають такі притаманні людині якості як комунікативні здібності, доброзичливість та оптимізм як запоруку успішної взаємодії з оточенням і, як наслідок, результативної роботи.

Такі вітчизняні науковці як О. Дубініна, Ю. Дроздова (1, 2020), Л. Колот, Л. Кушмар, О. Лугова, Н. Самолюк розглядають «soft skills» в контексті різних напрямів професійної підготовки. Д. Ковальова, І. Мачуліна, Л. Сорокіна (2, 2021) наголошують на визначення ролі неформальної освіти як альтернативного напрямку та ресурсу формування «soft skills» у здобувачів ЗВО.

Формулювання мети. Серед усього переліку м'яких навичок, запропонованих у літературі та визначених робочою програмою, обрати потрібні для навчання студентів медичного університету та визначити їх місце у навчальному процесі.

Виклад основного матеріалу. Історія питання розпочинається з 1968 року та офіційно запровадженої навчальної доктрини для армії США. Проте визначення та й сам перелік навичок суттєво змінилися з того часу залежно від соціального розвитку суспільства, оскільки соціальні компетентності залежать від його потреб.

У 2012 році Університет Східного Кентуккі опублікував список «десяти найкращих соціально-комунікативних навичок», до яких відніс (3, 2016, с. 454): комунікабельність; ввічливість; гнучкість розуму; чесність; навички міжособистісного спілкування; позитивний

настрій; професіоналізм; відповідальність; вміння працювати в команді; знання професійної етики.

Користуючись визначенням компетенції як «характеристики потенційної якості, що дозволяє практично всі елементи готовності персоналу до ефективної праці в заданій ситуації на робочому місці в трудовому колективі» (4, 2021, с. 108), вважаємо це поняття аналогічним до soft skills, враховуючи їх опозицію з hard skills.

Національна рамка компетентностей була прийнята в Україні у 2011 році. Відповідно до оновлення закону про освіту, компетентності відіграють усе більшу роль, повністю інтегруючись до нього. У зв'язку із запровадженням Болонського процесу у вищій освіті, сучасна Концепція модернізації професійної освіти базується виключно на компетентнісному підході і сприяє наближенню освіти до системи ЄС.

До загальних компетентностей (навичок) Національна рамка рекомендує включати здатності до: адаптації та дії в новій ситуації; генерації нових ідей (креативності); прийняття обґрунтованих рішень; робота в команді; мотивування людей; досягнення спільної мети; виявлення ініціативи та підприємливості; оцінювання та забезпечення якості робіт, що необхідно виконати; соціально відповідальної та свідомої діяльності; вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми; навички міжособистісної взаємодії; ціннісне ставлення та повага різноманітності та мультикультурності (5, 2021).

Таким чином, порівнюючи програми для першого курсу спеціальності «Медицина», де загальні компетентності або soft skills відповідають рекомендованим Національною рамкою, констатуємо, що в цілому вони однакові. Конкретніше, це здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; вибір стратегій спілкування; вміння працювати в команді; наявність навичок міжособистісної взаємодії та використання інформаційних і комунікаційних технологій; спілкування українською мовою як усно, так і письмово, володіння іншими мовами; абстрактне мислення, аналіз й синтез; набуття актуальних в сучасних умовах знань.

Для працівників будь-якої галузі, у тому числі медицини, причинами необхідності розвитку soft skills є необхідність швидкої адаптації у будь-якої складності середовищі; підготовка до роботи зі штучним інтелектом; потреба у комунікативних навичках та емпатії. Окрім того, на думку спеціалізованих сайтів з пошуку роботи саме розвинені soft skills дозволяють справити позитивне враження на початковому етапі, а також підвищують шанси отримати хорошу рекомендацію після звільнення.

З точки зору педагогіки, забезпечення розвитку таких навичок може відбуватися завдяки продуманому якісному процесу викладання не лише у традиційних формах

проведення занять, а й під час виконання творчих завдань та різного роду громадської та наукової активності.

Оскільки для практично орієнтованого навчання, такого, як наприклад у медичному університеті, необхідним є безпосереднє спілкування з викладачем з метою отримання зворотнього зв'язку та можливостей поставити питання безпосередньо, то найдоцільнішою формою у сучасних реаліях більшість університетів, що розташовані недалеко від зони бойових дій, обирають змішане навчання. Саме воно дає можливість поєднати онлайн форму для проведення лекцій та практичних занять для тих студентів, хто з різних причин не має змоги навчатися аудиторно, з традиційними практичними заняттями.

Висновки та перспективи подальших наукових пошуків. Отже, визначаємо «soft skills» як генеральні компетентності, які тісно пов'язані із соціальною сферою, і можуть бути використані як для покращення роботи шляхом якісної і тісної взаємодії в команді, так і забезпечують комфортне проживання в соціумі.

Компетентності, запропоновані Національною рамкою, відображені у програмах різних дисциплін медичного університету. Не зважаючи на відмінність дисциплін, такі soft skills є спільними, оскільки формуються не лише в процесі навчання, а й у позанавчальній діяльності.

Змішана форма навчання дає змогу розвивати такі навички у різних формах спілкування та діяльності, тому є більш сприятливою для їх формування. Способами, що традиційно рекомендовані для розвитку soft skills, є спостереження за практичною роботою фахівців, читання книг та проходження різноманітних тренінгів. І найкращим варіантом є їх комбінація.

Тренінги проводяться як із покращення навичок спілкування, розвитку емпатії, лідерства, вміння розв'язувати конфлікти, презентувати себе перед роботодавцями, так і з різних видів навчання: проблемного та проектного. Відбуваються вони переважно онлайн на різних платформах та у різній формі.

Проте елементи таких занять цілком можливо застосовувати у навчальному процесі, формуючи у студентів необхідні навички. Зокрема це тренування вмінь працювати у команді завдяки виконанню групових досліджень та освоєння комунікаційних технологій в процесі спілкування. Володіння усіма засобами комунікації як рідною, так і іноземною мовами опановуються також під час проведення занять. І, звісно ж, метою навчального процесу протягом усього періоду навчання є формування у студентів навичок абстрактного мислення, аналізу й синтезу.

Враховуючи цілком слушну рекомендацію щодо необхідності удосконалення своїх м'яких навичок протягом усього життя, вважаємо перспективами подальших досліджень цієї

теми способи розвитку soft skills протягом навчання студентів різних спеціальностей, зокрема і медичної.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дроздова, Ю., & Дубініна, О. (2020) Концептуальні підходи до визначення «soft skills» у сучасних освітніх і професійних моделях. «*Soft skills – невід’ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у XXI столітті*» - 2020 : зб. тез доп. міжвуз. науково-метод. семінару, м. Київ, 21 лют. 2020 р. Київ, 2020. С. 31–34.

2. Мачуліна, І., Сорокіна, Л., & Ковальова, Д. (2021) Неформальна педагогіка як ресурс формування «м’яких» навичок у здобувачів ЗВО. *Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning* : proceedings International scientific and practical conference, м. Wloclawek, 26-27 лют. 2021 р. Riga, Latvia, 2021. С. 64-67.

3. Robles, M. (2016) Executive Perceptions of the Top 10 Soft Skills Needed in Today’s Workplace. *Business Communication Quarterly*. 2016. Vol. 75, no. 4. P. 453–465.

4. Шевчук, О., & Агеева, І. (2021) *Актуальність soft skills в процесі професійного розвитку співробітників та управління змінами компанії*. Збірник наукових праць ТДАТУ ім. Д. Моторного. Сер. Економічні науки. 2021. Т. 1, № 43. С. 106–113.5.

5. Європейський фонд освіти. (2021) *Національна рамка кваліфікацій – Україна*. Взято з https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-11/ukraine_ua.pdf.